

ČESKÁ REPUBLIKA - MINISTERSTVO FINANCÍ
Letenská 15, 118 10 Praha 1
Odbor 44 - Náhradové agendy

Nejvyššímu soudu České republiky

prostřednictvím

Obvodního soudu pro Prahu 1
Ovocný trh 14
112 94 Praha 1

V Praze dne 20. června 2013
Č.j.: MF - 54632/2013/44
Identifikátor: MFCR3XGSNM
referent: JUDr. Michal Jedlička
tel: 257 04 4322

ke sp. zn. **22 C 362/2009**

Žalobce:

nar. [redacted]
bytem [redacted]

Zastoupen:

JUDr. Martinem Pavlíkem, advokátem
se sídlem Václavské nám. 66, 110 00 Praha 1

Žalovaná:

Česká republika - Ministerstvo financí
IČ: 00006947
se sídlem Letenská 525/15, 118 10 Praha 1

**Dovolání proti rozsudku Městského soudu v Praze
ze dne 8. 3. 2013, č.j. 51Co 534/2012-82**

D v o j m o

Česká republika je ve smyslu zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, osvobozena od povinnosti platit soudní poplatek

1.

Dne 24. 4. 2013 byl žalované prostřednictvím datové zprávy doručen rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 8. 3. 2013, č.j. 51Co 534/2012-82. Tímto rozsudkem Městský soud v Praze jako soud odvolací potvrdil mezitímní rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 6. 6. 2012, č.j. 22 C 362/2009-57 (dále jen „**napadené rozhodnutí**“).

Vzhledem k tomu, že žalovaná s napadeným rozhodnutím nesouhlasí, podává proti němu v zákonné dvouměsíční lhůtě toto své

d o v o l á n í :

2.

Důvody dovolání

Jediným důvodem pro podání dovolání je dle ust. § 241a občanského soudního řádu nesprávné právní posouzení věci. Žalovaná spatřuje nesprávné právní posouzení věci v rovině procesního práva jednak v otázce označení žalované v žalobě a následném způsobu zhojení této vady a s tím spojeným prokázáním podmínky řízení a v rovině hmotného práva v okamžiku vzniku nájemního vztahu mezi Fondem dětí a mládeže a žalobcem. Ve smyslu ust. § 238 občanského soudního řádu (dále jen „**o. s. ř.**“) tak dle žalované napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky procesního práva, která je v rozhodovací praxi dovolacího soudu řešena rozdílně, a také otázky hmotného práva, která dosud nebyla v rozhodovací praxi dovolacího soudu řešena.

Bližší vymezení důvodů tohoto dovolání je pak uvedeno v částech 3. a 4. tohoto podání.

3.

Nesprávné posouzení procesněprávní otázky

Žalovaná v průběhu předcházejícího řízení vznesla námitku stran nedostatku podmínky řízení, tj. označení žalované. Žalobce označil v žalobě žalovaného jako „Ministerstvo financí České republiky, Letenská 15, 118 10 Praha 1“. Žalobce tedy směřoval žalobu proti organizační složce státu, která nemá právní subjektivitu. Uvedené označení žalovaného bylo úplné (přesné), určité a srozumitelné a nevzbuzovalo žádné pochybnosti o tom, kdo se měl podle údajů v žalobě řízení jako žalovaný zúčastnit. Ze žaloby ani nevyplývá, že by v předmětném případě došlo k chybě v psaní ani jiné zřejmé nesprávnosti nebo že by údaj označující žalovaného by byl v logickém rozporu s vylíčením rozhodujících skutečností, popř. údajem o tom čeho se žalobce domáhá (žalobním petitem). Žalobce byl navíc při podání žaloby zastoupen advokátem, tedy osobou znalou práva.

Současně s tím žalovaná poukázala na rozsudek Nejvyššího soudu České republiky (dále jen „**Nejvyšší soud**“), sp. zn. 33 Odo 720/2003 ze dne 17. 12. 2003, ve kterém tento zamítl dovolání proti Ministerstvu financí ČR, se sídlem v Praze 1, Letenská 15, o zaplacení 60.000,- Kč, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 1. V odůvodnění tohoto svého rozsudku Nejvyšší soud konstatoval: „**Ten, kdo nemá způsobilost být účastníkem řízení, nemůže v občanském soudním řízení vstoupit do procesních vztahů. V takto vadně zahájeném řízení nemůže vzniknout procesně právní vztah, neboť zde chybí jeden ze základních prvků –**

jeden ze subjektů procesněprávního vztahu (způsobilá strana sporu). Soud je proto povinen v kterémkoli stadiu řízení k tomuto nedostatku podmínky řízení přihlídnout a řízení zastavit (§ 103, § 104 odst. 1 o. s. ř.). Způsobilost být účastníkem řízení je přitom procesní podmínkou, kterou soud zkoumá z úřední povinnosti a jejíž nedostatek vždy vede k zastavení řízení“.

Nejvyšší soud dále uvádí: „Uvedené platí nejen tehdy, označil-li žalobce za účastníka řízení toho, kdo nikdy neměl způsobilost být účastníkem řízení....ale i v případě, že žalobce označil za účastníka řízení organizační složku právnické osoby, která nemá právní subjektivitu, nebo organizační složku státu“.

Nejvyšší soud dále konstatuje, že v případě neodstranitelného nedostatku podmínky řízení nemůže soud v řízení pokračovat a je povinen řízení zastavit. Do takto vadně zahájeného řízení nemůže přistoupit další účastník (§ 92 odst. 1 o. s. ř.) a nemůže ani dojít k záměně účastníka (§ 92 odst. 2 o. s. ř.).

Pokud tedy žalobce, zastoupený advokátem jako osobou znalou práva, označil za žalovaného „Ministerstvo financí České republiky, Letenská 15, 118 10 Praha 1“, nešlo v předmětném případě o procesní úkon neúplný (nepřesný), neurčitý nebo nesrozumitelný. Žaloba je jako procesní úkon projevem vůle žalobce; projevil-li žalobce v žalobě (v označení žalovaného) takovou vůli, kterou v ní skutečně projevit chtěl, tedy uvedl-li v ní to, k čemu jeho vůle skutečně směřovala, nelze ji považovat za vadný procesní úkon proto, že při jejím podání vycházel z předpokladu, že Ministerstvo financí České republiky je subjekt, který je povinen jeho nárok uspokojit a že tento předpoklad se ukázal jako nesprávný. **Případný omyl v právním názoru tedy nezpůsobuje vadu žaloby ve smyslu § 43 o. s. ř.**

Odvolací soud se s touto námitkou vypořádal pouze odkazem na vadné označení žalované v žalobě a dále uvedl, že postupem podle ust. § 43 odst. 2 o. s. ř. po poučení soudem žalobce podanou žalobu doplnil. **Tento závěr odvolacího soudu však nemá oporu v soudním spisu vedeném v této věci.** Jak již žalovaná uvedla výše, žalobce v žalobě označil žalovanou stranu jako Ministerstvo financí České republiky. V soudním spise se nenachází žádná výzva soudu prvního stupně ani odvolacího soudu, kterou by soud vyzýval žalobce k odstranění vady žaloby ve smyslu výše citovaného ust. § 43 o. s. ř. Ke změně označení žalované z Ministerstva financí České republiky na Českou republiku - Ministerstvo financí došlo prvně až přípisem soudu prvního stupně směřujícím vůči žalobci, který se vztahoval k žádosti žalobce o prominutí povinnosti platit soudní poplatek za zahájení civilního řízení. V další korespondenci v této věci mezi soudem a žalobcem již byla žalovaná označena řádně. **Z uvedeného tedy vyplývá, že ke změně subjektu, proti němuž je žaloba směřována, došlo výhradně ze strany soudu a nikoliv dispozicí žalobce, jak v napadeném rozhodnutí uvedl odvolací soud.**

I podle rozhodnutí Nejvyššího soudu, sp. zn. 31 Cdo 2847/2011 ze dne 14. 3. 2012, na něž odvolací soud v napadeném rozhodnutí poukazuje, je třeba posuzovat žalobu podle jejího obsahu. Z textu žaloby však nevyplývá, že by žalobce směřoval svůj nárok vůči státu, neboť se zabývá především jednáním Fondu dětí a mládeže „v likvidaci“. Citované rozhodnutí Nejvyššího soudu navíc poukazuje stran zhojení nesprávného označení žalovaného subjektu na postup ve smyslu ust. § 43 o. s. ř., k němuž však v tomto případě nedošlo.

Pokud by se odvolací soud řádně zabýval otázkou právního nástupnictví po Fondu dětí a mládeže „v likvidaci“, dospěl by k závěru, že ke dni podání předmětné žaloby byl nástupcem Fondu dětí a mládeže „v likvidaci“ **Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových** (dále jen „Úřad“), a to na základě ust. § 32a zákona č. 201/2002 Sb., o Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 201/2002 Sb.“).

Žalovaná již ve svém odvolání proti mezitímnímu rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 12. 7. 2012 uvedla, že nesouhlasí s právním názorem prvostupňového soudu uvedeným v odůvodnění rozsudku, že v předmětném případě je Ministerstvo financí příslušnou organizační složkou státu, neboť jeho příslušnost se odvíjí od článku I bodu 6 zákona č. 364/2000 Sb., o zrušení Fondu dětí a mládeže, který stanoví, že práva a povinnosti fondu včetně práv a povinností z nedokončených právních sporů přecházejí na Českou republiku, jejímž jménem bude jednat Ministerstvo financí. Dle názoru žalované je § 32a odst. 1 písm. b) zákona č. 201/2002 Sb. speciální vzhledem k ustanovení zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákon č. 219/2000 Sb.**“) a v otázce určení příslušné organizační složky jednající za stát je ho tedy nutno na předmětný případ aplikovat.

Ke shora uvedenému žalovaná dále uvádí, že § 32a odst. 1 a 2 zákona č. 201/2002 Sb. je na místě chápat v jejich vzájemném kontextu širěji, než pouze jako běžné přechodné ustanovení sledující vymezení předmětu přechodu v závislosti na aktuálním stavu předmětu přechodu k rozhodnému dni. Při vymezení majetku státu (tedy obecně veškerých aktiv), u kterého příslušnost hospodařit s ním přešla rozhodným dnem z Ministerstva financí na Úřad, sice figuruje v odstavci 1 limitující podmínka, že s takovým majetkem Ministerstvo financí k uvedenému dni bylo příslušné hospodařit (a je to logické, protože příslušnost hospodařit s jiným majetkem státu, tedy i s tím, který již v příslušnosti hospodařit Ministerstva financí k rozhodnému dni nebyl, by z podstaty nemohla být předmětem jakéhokoli přechodu), odstavec 2 se však již nevěnuje pouze přechodu resp. převzetí úkolů spojených s plněním závazků státu, které se vybraného majetku státu týkají nebo s ním souvisejí, resp. určení Úřadu jako organizační složky státu, která tyto úkoly bude nadále plnit, nýbrž povolává Úřad komplexně k výkonu práv a plnění povinností a závazků, určuje jej za stát jako účastníka smluvních vztahů a ukládá mu vystupovat za stát v řízeních před soudy, rozhodčími orgány, správními úřady nebo jinými orgány, přičemž to vše spojuje s „majetkem uvedeným v odstavci 1“, a to jak v přímé vazbě na tento majetek („týkající se“) tak i v pouhé souvislosti s ním. Za těchto okolností lze mít důvodně za to, že v této šíři se již „majetkem uvedeným v odstavci 1“ nerozumí pouze ten majetek státu, s nímž bylo Ministerstvo financí příslušné hospodařit k rozhodnému dni, nýbrž že je myšleno samo věcné vymezení majetku provedené v odstavci 1 pod písmeny a) a b), k němuž podle konkrétních ustanovení zde uvedených zákonů vzniklo primárně Ministerstvu financí právo hospodaření resp. příslušnost hospodařit, a že již v těchto souvislostech nehraje roli, zda konkrétní majetek z tohoto původně existujícího objemu Ministerstvu financí k rozhodnému dni v příslušnosti hospodařit ještě zbyl, jako je tomu v projednávané věci. Formulace odstavce 2 tedy dle žalované nasvědčuje určité „**univerzální sukcesi**“ Úřadu **do výkonu všech a práv a povinností státu** majících s takto vymezeným majetkem státu spojitost, který k rozhodnému dni zajišťovalo Ministerstvo financí a který z toho důvodu nebyl omezen vazbou pouze na konkrétní aktuálně ministerstvem „obhospodařovaný“ majetek státu po Fondu dětí a mládeže „v likvidaci“ (dále jen „**FDML**“), nýbrž postihoval např. i práva a povinnosti vzniklé v důsledku jednání samotného Ministerstva financí, pokud toto jednání mělo zmíněnou základní souvislost s majetkem po FDML jakékoli povahy včetně práv (a tím i se závazky), a za téhož věcného předpokladu i případné „pozůstalé“ závazky, ať již skutečně existující nebo pouze tvrzené či potenciální. Z pohledu obecného ustanovení § 38 zákona č. 219/2000 Sb. by tak v těchto případech nepřicházela v úvahu aplikace jeho věty druhé počítající subsidiárně s rolí Ministerstva financí při plnění závazků státu, nýbrž by se naopak uplatnila věta první (Závazky vzniklé z činnosti organizačních složek jsou závazky státu) uvedeného ustanovení, a to právě ve vztahu k Úřadu.

Z výše uvedeného je zřejmé, že právním nástupcem po Fondu dětí a mládeže „v likvidaci“ stran majetku v širším smyslu (tedy i závazků), jehož se nárok žalobce týká, je Úřad a nikoliv Ministerstvo financí. Okamžik realizace bezúplatného převodu nemovitého majetku z Ministerstva financí na občanské sdružení Orel, jednota Telnice nemá na následný přechod všech závazků vážnoucích na tomto majetku ke dni 1. 7. 2009 vliv.

Žalovaná opětovně poukazuje na rozsudek Nejvyššího soudu 32 Cdo 3151/2009, kde ke změně organizační složky vystupující za stát došlo dokonce v průběhu řízení, na základě zákona č. 153/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 201/2002 Sb. Ode dne 1. 7. 2009 vystupoval za stát Úřad.

4.

Nesprávné posouzení hmotněprávní otázky

Odvolací soud shodně se soudem prvního stupně uvádí, že ve svých právních závěrech vyšel ze skutkového zjištění spočívajícího v tom, že mezi účastníky, resp. mezi žalobcem a Fondem dětí a mládeže byla platně uzavřena nájemní smlouva. Dále oba soudy vyšly ze zjištění, že mezi žalobcem a Fondem dětí a mládeže byla platně uzavřena nájemní smlouva a účastníkům této smlouvy vznikly práva a povinnosti z nájemního vztahu ve smyslu ust. § 663 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“).

Žalovaná nezpochybňuje fakt, že mezi žalobcem a Fondem dětí a mládeže byla platně uzavřena nájemní smlouva, ze které vznikly práva a povinnosti z nájemního vztahu ve smyslu ust. § 663 a násl. občanského zákoníku. Nájemní smlouva s evidenčním číslem sm025/FDE/1162/NAJ/2000 sice byla uzavřena dne 10. 7. 2000 (dále jen "nájemní smlouva"), avšak **nájemní vztah vznikl teprve dne 31. 12. 2000**, tj. od okamžiku účinnosti tohoto dvoustranného právního úkonu. Účinnost nájemní smlouvy byla ve smyslu čl. III odst. 1 této smlouvy vázána na okamžik převzetí nebytového prostoru, k němuž došlo až dne 31. 12. 2000 v souladu se žádostmi žalobce. Stejně tak i dodatek k nájemní smlouvě č. 1 uzavřený dne 10. 11. 2000, který nabývá platnosti a účinnosti dnem jeho podpisu oběma smluvními stranami, mohl účinnosti nabýt nejdříve dne 31. 12. 2000, tj. v den, kdy nabyla účinnosti samotná nájemní smlouva. Pokud jde tedy o samotné investice do nebytového prostoru, je pro jejich posouzení rozhodující, zda byly učiněny za dobu trvání nájemního vztahu či před jeho vznikem, přičemž rozhodujícím okamžikem je datum 31. 12. 2000, tj. den vzniku nájemního vztahu mezi žalobcem a právním předchůdcem žalované. Žalovaná podotýká, že účinky nájemního vztahu ve smyslu ust. § 663 občanského zákoníku má schopnost vyvolat pouze nájemní smlouva, která je platná i účinná, a tou byla předmětná nájemní smlouva až dne 31. 12. 2000. Úkony žalobce či žalované před tímto datem proto nelze považovat za úkony učiněné v rámci nájemního vztahu, neboť ten do 31. 12. 2000 neexistoval, o čemž svědčí i skutečnost, že žalobce v tomto období neplatil nájemné, které představuje základní náležitost každého nájemního právního vztahu.

Co se týče první investice ve výši 1 842 266,-Kč do majetku žalované lze uvést, že dopisem ze dne 5. 9. 2000 požádal žalobce tehdejšího vlastníka Fond dětí a mládeže (právního předchůdce žalované) o odsouhlasení investic ve výši 1,446.216,- Kč zahrnující opravu střechy a klempířské práce. Žalobce ve své žádosti ze dne 5. 9. 2000 uvedl, že **investice budou prováděny v průběhu nájemního vztahu na jeho náklady s tím, že nebude požadovat úhradu nákladů vynaložených na provedení těchto investic.** Fond dětí a mládeže udělil žalobci souhlas s provedením navržených investic za podmínek navržených žalobcem, a to dopisem ze dne 25. 10. 2000. Celková výše první investice (oprava střechy,

klempířské práce, vyhotovení projektu a stavební dozor) provedené v období od 1. 9. 2000 do 31. 12. 2000 byla nakonec žalobcem vyčíslena na částku **1 842 266,- Kč**, a to dopisem ze dne 6. 3. 2001. **Všechny tyto úkony proběhly před nabytím účinnosti nájemní smlouvy, a také před podpisem dodatku č. 1 k nájemní smlouvě.** Žalobce tedy v rozporu s tím co původně uvedl, prováděl investice ještě před vznikem nájemního vztahu. Vzhledem k této skutečnosti nelze ujednání nájemní smlouvy o stavebních úpravách uvedené v čl. V odst. 3 na stavební úpravy provedené před 31. 12. 2000 vztáhnout, stejně jako se na daný případ nevztahují ust. § 663 a násl., včetně ust § 667 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, v platném znění (dále jen "občanský zákoník"), neboť v té době mezi žalobcem a právním předchůdcem žalované dosud nevznikl nájemní vztah. **Soudy obou stupňů se ve svých rozhodnutích zabývaly pouze otázkou platnosti nájemní smlouvy, aniž by se vypořádali s námitkou žalované stran její neúčinnosti před 31. 12. 2000.**

Pouhý odkaz prvostupňového soudu na nálezy Ústavního soudu I. ÚS 546/03, I. ÚS 43/04, popřípadě I. ÚS 557/05, ve kterých se Ústavní soud mj. vyjadřuje ke škodlivosti přílišného formalismu a k respektování principu autonomie, vůle a svobodného, individuálního jednání, jako jednoho ze základních principů právního státu, nemůže nahradit fakt, že po dobu do převzetí nemovitosti, tj. do doby do 31. 12. 2000, nájemce nehradil žádné nájemné. Stejně tak pronajimatel po nájemci žádné nájemné v období do 31. 12. 2000 nepožadoval a ani v tomto smyslu mezi stranami nebyl uzavřen žádný dodatek, který by placení nájmu v období do 31. 12. 2000 upravoval. Tedy, účastníci smlouvy se nechovali tak, aby jejich vůle směřovala k účinnosti nájemní smlouvy dříve než po 31. 12. 2000. Tvrzení obou soudů o dřívější účinnosti smlouvy, nemá oporu v provedených důkazech a nelze ho v předmětném případě shledat. Naopak nerespektování vůle smluvních stran obsažené v dotčené nájemní smlouvě o odkladu její účinnosti lze považovat za porušení zásady smluvní autonomie. Předání předmětu nájmu nájemci a s tím spojenou účinnost nájemní smlouvy je třeba posuzovat s ohledem na vůli smluvních stran, obsaženou v nájemní smlouvě a také v dopisu žalobce ze dne ze dne 25. 9. 2000 obsahující sdělení, že tento převezme nebytový prostor do 31. 12. 2000 a v odsouhlasení tohoto postupu obsaženého v dopisu Fondu dětí a mládeže ze dne 30. 11. 2000, které jsou součástí spisové dokumentace soudu a jejichž kopie žalovaná pro jistotu dovolacímu soudu ještě jednou přikládá. Okamžik zahájení předávání, na něž žalobce v průběhu řízení před soudem prvního stupně upozornil, rovněž nelze považovat za okamžik předání nebytových prostor a s tím spojený vznik účinnosti nájemní smlouvy.

5.

Na základě shora uvedeného žalovaná navrhuje, aby Nejvyšší soud jako soud dovolací napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

JUDr. Monika
Vláčilová

Digitálně podepsal JUDr. Monika Vláčilová
DN: c=CZ, cn=JUDr. Monika Vláčilová,
o=Česká republika - Ministerstvo financí,
ou=13133, ou=Letenská 15, Praha, 118 10,
ou=Ministerstvo financí, title=ředitel
odboru, serialNumber=ICA - 10202652
Datum: 2013.06.21 14:45:05 +02'00'

JUDr. Monika Vláčilová
ředitelka odboru 44 Náhradové agendy

Příloha:

- dopis žalobce ze dne 25. 9. 2000 obsahující sdělení, že tento převezme nebytový prostor do 31. 12. 2000
- dopis Fondu dětí a mládeže ze dne 30. 11. 2000 obsahujícím souhlas s převzetím nebytového prostoru dne 31. 12. 2000